

cu conducătoare române, ér na asiluri un-guresci.

Cătrăniți dușmanii Nemaghiarilor de purtarea hotărâtă a acestora și cu deosebire a Românilor față cu uneltirile lor de maghiarisare, nu mai sciu ce fac și în furia lor amenință. Astfelu fôia guvernului „Nemzet“ dela 14 Fe-bruarie ne spune, că ei dușmanii noștri — cari găsescu cu cale se se ascundă la spatele națiunei maghiare — s'au purtat „lealți“ și au fost „marinimoși“ față cu naționalitățile nemaghiare; că le-au lăsat se și desvolte în libertate naționalitatea cum n'a făcutu nici un stat din Europa față cu locuitorii lor de „limbă streină“; că singurii ei stă-pănescu în țără și formeză statul, și cu tôte astea naționalitățile agitéză în „modu obraznicu“; că decă acestea nu voru înceta cu glasurile lor agitatore, s'ar puté întempla, ca față cu naționalitățile se se urmeze procedura ce o urméză, pu-terile cele mari față cu locuitorii lor de limbă streină.

Audit'ăți obraznicia? E „lealitate“, „marinimia“ și „libertate“ din partea dușmanilor voștri, că s'a introdusă limba un-gurescă în școlele nemaghiare, cu scopu de a maghiarisa și ca se maghiar-iséză școlele, ca gimnasiulu din Beiuș; e „lealitate“, „marinimia“ și „libertate“ din partea dușmanilor Nemaghiarilor, că s'au isgonistă limbile nemaghiare din tôte diregătorile de sus până jos; e „lealitate“, „marinimia“ și „libertate“, din partea dușmanilor, că se înființéză asilurile de copii, în care se duca pe copiii nemaghiarilor cu puterea pentru a'i face Unguri; e „lealitate“, „marini-mia“ și „libertate“ din partea dușma-nilor voștri, că Nemaghiarii aducă jertfe enorme în bani și'n sânge, pentru ca acestu stat se fiă stăpănită numai de dușmanii lor singurii, ér aceia se fiă tratați ca streini, ca slugi, cari tră-escu pe acestu pământu numai din „gra-ția“ lor, și ca „obraznici“, pentru că își apără drepturile, limba și naționali-tatea. Și acum și amenință!

Amenințarea e de risu. Nemaghiarii vor stărni în apărarea deputerilor lor, în mânia dușmanilor lor, până atunci, când se va face egală îndreptățire în tôte a tuturor nemaghiarilor. De amenințări nici capul nu ne dore.

Dinafară. Diarele sârbesci din Bel-gradu spun, că agentulu diplomatic bulgar de acolo face mare propagandă între scolarii macedonen de la institutul Sf. Sava din capitala Serbiei. Școlarii aceștia ar fi primiti și bani și pașaporturi bulgare, ca se mîrgă în Bulgaria pentru a și urma studiile. Din această pricină diarele sârbesci se năpustesc cu tără în contra Bulgariei și agentului ei, cari voescu, ca prin acei studenți se

facă mai târziu propagandă în Mace-donia, pentru unirea ei cu Bulgaria, pre-cum facu sârbii pentru unirea ei cu Ser-bia, lucru ce de altmintelea nu l'u voru puté realiza nici Bulgarii nici Sârbii, pentru că mai sunt și Românii și Al'i banezii pe acolo.

O telegramă de aci ne aduce scirea, că ducele de Orleans ar fi fost liberat din închisore. Causa pentru care ducele a fost închis, e că el a venit din streinatate la Paris, ca se între în ar-mată, ca ostaș de rând. Guvernulu franceș însé l'a arestat în virtutea legii, dela 1886 care opresce pe familiile ce au domniță odinoră în Francia, și pe următorii lor din prima nascere a sta în Francia.

SCRIRILE PILEI.

Patrioți de 5 pițule. Locuitorulu Ste-fan Cucura din Curechi, stăruitor în Curechiu, și-a schimbatu numele în „Ke-leti“; acestu nou patriot e de origine Țiganu. Locuitorulu Gavrilu Manu din Gherla, stăruitor în Heșdate, și-a schim-bat numele în „Holloși“; acestu nou patriot e de origine Atiméu ori Ți-gan. I-am citat ca se nu se erédă, că ar fi Români. Românulu nu și bate jocu de frumosulu său nume, schimbân-du-lu cu nume asiatic.

Numire. Ni-se scrie din Blășiu, că d-lu *Aurelu P. Bota*, absolventu alu cur-sulu teologicu din Pesta și fostu cance-listu în curtea metropolitană din Blă-șiu, este numit *revisoru arhidiocesani alu rațiociniloru bisericesci și școlstice*, postu creatu cu ocazia ultimulu sinodu arhidiocesani.

28 de ore sub pământu. Unu casu, care a ținutu în agitațiune poporațiunea s'a întemplat în zilele trecute în Ora-dea-mare. Se lucra adevă cu curățirea și adăncirea unei fântăni, când deodată pământulu se surpă și cădu dimpreună cu cărămiți și pietri peste unu muncitoru, George Hamza. Bietulu omu a trăit 28 de ore sub pământu, până ce abia li-a succésu celorlalti muncitori se-lu des-grupe de sub surupătura ce-lu apăsa așa de tare încatu apucându-lu sudorile și în urmă nădușelile, după ce fu scos din fântăna putéu storce cămașă de pe el. Hamza ocări pe ceilalti dicându-le: „Ucigașiloru, de atunci ați fi pututu ridica de pe spinarea mea mii de cără-miți“. „Szabadság“ mai spune că Hamza, îndată ce s'a vedit liberu, a fost im-biatu cu supă, carne și vinu, dér elu a refusat, ceréndu numai se i-se dea băgău.

De bună semă, că lucrulu acesta ilu va fi învățat bietulu Hamza, dela bic-cașii de pe puste Ungariei.

Camere noue de comerțu. „Budapesti Közlöny“ publică decretulu, prin care pe lângă cele 15 camere de comerțu și industria esistente s'au mai înființat încă cinci în: Neusohl, Raab, Tergu-Mureșu-lui, Seghedinu și Oradea-mare. Astfelu în Ardealu voru fi trei camere de co-merțu și industria: în Brașovu, în Clu-șiu, și în Tergu-Mureșulu. De teritorul camerei din Brașovu se țin comitatele: Brașovu, Făgărașu, Târnava-mare și Si-biu. De teritoriulu camerei din Clușiu se țin comitatele: Alba inferiôra, Bis-trița-Năsăudu, Târnava mică, Cojocna, Turda Arieșu, Silvania și Solnocu-Do-bêca. De teritoriulu camerei din Tergu-Mureșulu se țin comitatele: Ciuc, Trei-scaune, Mureșu-Turda și Odêrheiu.

Mortă în flacări. În Sepsi-Sângeorgiu, servitorea Vilma Demeter vrându se face foculu, stropi lemnele cu petroleu, ca se s'aprinđă repede. Căna cu petroleu, ce o ținea în mână, făcu exploziune și fetii i-se aprinseră hainele. Până se-i alerge în ajutoru ômenii casii, fata fu atată de greu arsă, încatu după două zile de chinuri muri.

Invitare. De-ore-ce adunarea gene-rală a societății brașovene pentru aja-torarea penitențiarilor, convocată pe ziua de 16 Februarie, n'a pututu lua decisiuni valabile în sensulu statuteloru, se înscuțéză membrii societății cumcă adu-narea generală se va ține în 23 ale cu-rentei. Luni st. n. în sala de ședințe a sfatulu din piață și că acestă adunare va puté aduce decisiuni valabile fără considerate la numărulu membrilor pre-senți. *Brașovu*, 21 Februarie 1890. Mi-hailu *Arzt.* vice-președinte. Carolu *Szusz*, notaru.

Teatru german în Brașovu. Astă-sără se încep reprezentămiile teatrale ale trupe Wolf cu comedia în 4 acte, de Rosen, „Grössenwahn“. Măne sără se joacă „Die Giegerin von Wien“, comediă în 4 acte de Wimmer.

Defraudare. Președintele scaunulu orfanalulu din Șaroșu, Semsey, a defrau-dat 6400 fl. bani orfanali. Semsey e apăratu de ori-ce pedepsă, pentru că defraudarea s'a descoperit numai după mörtea lui.

Incunosciințare. Dela 15 Februarie n. între Odêrheiu și Sighișora circula trenulu micstu Nr. 5013 în locu de trenulu micstu Nr. 5011. Trenulu Nr. 5013, care în Hașfalău stă în legătură directă cu trenulu Nr. 316 cătră Brașovu și în Sighișora cu trenulu accelerat separat Nr. 309 cătră Pesta, plécă din Odêrheiu la 1 oră 53 min. după amêđi și sosesc în Sighișora la 4 ore 41 minute după amêđi.

A murit Francesulu și a rămas Ungurul.

Ni-se scris din Caraș-Seve-rinu:

Onorate Domnule Redactoru! Sun-teți cu tôte ouăra rugat, ca prețuita D-vostre fôia „Gazeta Transilvaniei“ se nu o mai adresați de-adreptulu comunei Zoldu, ci comunei Gladna Română (p. u. Făgetu), alu căreia preot, d-lu Iônu Daminescu, o va trimite apoi poporulu român din Zoldu. Causa, care mă îndemnă a Vê adresa acestă rugare, este următorea împrejurare: Comuna Zoldu a fost până acum o comună fericită, căci marinimosulu conte franceș de acolo, Carol Billot omulu lui Dumneđu și filo-român hotărât, se îngrijia cu nespăsa bunătate de înaintarea materială și spi-rituală a poporulu nostru din Zoldu și din împrejurime, pe sēma căruia, pe lângă alte binefaceri, a prenumerat tot-odată românesci, pentru mai tôte foile nōstre și ca astfel poporul nostru se se potă lumina și cultiva. În anul 1869 însé muri Francesulu și în locul lui a ur-mat ca supraveghiatoru alu acelu do-mentiu un Unguru, ori scie l'u sfântulu ce e, cu numele I. Szekrēny. Din acestu momentu sörtea poporulu nostru din Zoldu s'a schimbatu, căci acestu păgănu globesc și chinesc pe popor grozavu, ér foile romănesci, ce sosesc pentru poporul nostru, nu le dă nici decum poporulu spre cetire, ci le întrebun-țéză pentru alte scopuri seu le rupe. Nu scim anunită, ce dispozițiuni va fi lăsată cu privire la poporul nostru din Zoldu bunulu Francesu, a căruia mörte a fost tôte repentină, atata scim însé, că foile romănesci, decă nu tôte, dér celu puțin mele din ele sosesc și acum cu posta domeniulu pentru poporul nostru din Zoldu, însé ômenii noștri nu le potă ceti, căci decă merge cineva după ele, precum se făcea pe când trăia în Domnulu reșosatulu Billot, reutaciosulu I. Szekrēny li scote de spate afară, alungându cu băta până la drumu. Ast-fel stăndu trēba, sunlu rugăți toți d-nii Redactori ai foilor romănesci, ca se bine-voiască a lua scire despre acestă și foile se nu le mai trimita la adresa comunei Zoldu, ci la adresa comunei Gladna ro-mână (p. u. Făgetu).

Unu recunosătoru alu bunulu Billot.

Simeon Bărnutu.

(1808—1864.)

Șchița biografică. — ideile și lucrările lui. — (Urmare.)

Bărnutu nu era de părerea, ca bărbații harnici de lucru dincăce de Car-pați se trēcă în țără, lăsându pe cei de acasă fără scutu, apărare și învătatură; ci admitea acestă numai condiționat, decă respectivulu nu putea se aibă pros-pecte de a lucra aci mai multă pentru binele poporulu, decât dincolo; elu condanna prin urmare pe toți căți din comoditate, poță de căștiguri materiale și îmbogățire își părăsiau vatra părin-tescă. Ștefanu Miclea, fostu profesor la Iași, după-ce primu și dēnsulu dela

Câte bune-rele au mai petrecutu bietii bărbați în lumea aceea întorsă, dearëndulu nu le potă spune, că prea au fost peste număr; voi aminti nu-mai atata, că moșu Sân-Petru încă și-a luat parte sa pentru advocația. Eță cum:

Dumneđu sfântulu, ca se arate, că tôte numai așa-șu bine, precum voia lui cea sfântă le-a lăsat, într'o di încalecă dimpreună cu sfântu Petru pe o rađă de sôre și se pogoră pe pământu în forma a doi drumari. Drumăriră ei cătu dru-măriră dela Nanu până la Stanu și sfântu Petru cu multă rânză luă sēma, că din réu ce mergeau lucrurile sub stăpănirea bărbaților: sub aceea a femeilor nu mergu mai bine nici o mangură.

„Alte fețe — aceleași patimi“, dise supăratu și merse mai departe.

De cu sără, ca se nu le fiă chiar pământulu patulu și cerulu țolulu, traseră într'o casă la margine de sat și cerură adăpostu.

„Da = v'ăși cu dragu sufletu,“ rēspunse bărbatul de lângă ceauulu de mămăligă, cu piciorulu legăndu, cu

măna frecându mămăliga, „dér am o muere numai pară și focu și decă v'aru afla aci... vai de mine și de capulu vostru.“

„Ne-omă trage în unghetulu de după ușă,“ dise Dumneđu sfântulu, „se nu'i fimu bāră'n ochi.“

Se culcară. Dér abia ațipiră cătu de cătu și etă că vine muierea cu fața aprinsă, cu ochii bulbucați și roșii, cu pupu*) într'o lature. N'oiu dise bēta, ca se nu supără pe cele din vremile nōstre, ci-oiu dice, că în voiu bună, căci cânta.

„Gata-i cina?“ întrebă pe bărbat și până a nu rēspunde cela, flioscu cu o palmă peste obrazu.

„Gata“, rēspunde bărbatulu întin-dēndu mămăliga de cătu colo, ca se nu capete päreche la trandafirulu de mai nainte.

Muierea se pune la masă și mănăcă, bărbatul se pitește într'unu colț și se uită.

După cină ați cugeta, că s'a culcatu,

*) Bihoreni din părțile acestea numescu *concină*—pupu.

dér n'a fostu așa. Nunta încă numai de aceea s'a începutu.

„Ce-ai lucratu astăđi, mangositule, nătăntocule, neghiobule? Post'ai colo, dires'ai dincăce, făcut'ai asta, isprăvit'ai ceea?... rēspunde... ha?... nu rēspunđi?... na...!“

Bietulu bărbat nu scia la care întrebare se rēspundă mai inte și pentru-că nu scia, primia pumnii și pălmile, ce veniau ca ploia și loviau în față, în spate, ca și crivēțulu și gerulu.

„Uite, uite,“ dise femeia într'unu târziu ochindu-i pe drumari după ușă, „pare-mi-se ai și ôșpeți. Așa, tu țandală, tu pierde-veră? În locu se-ți fi veditu de lucru, tu bați drumulu mare se-ți prinđi ôșpeți? Da ôșpeți îți trebe ție? Da cărmă-i casa mea? tu mangositule, tu pardositule? Na ôșpeți... na... na... și pe diucăce...“

Sfântu Petru se svêrcolea nedumerit de pe o lature pe alta și aștepta fricosu sfirșitul din unghiețulu de după ușă, căci după cele veditu nu tragea mare nădejde se scape nescărmatu.

Îți faci cruce de necuratulu și elu e lângă tine.

„Aha! dragii mei, ôșpeții mei,“ se întorțe muierea, cătră ei. Ia se v'ă vedu cinstita față. Da omeni-i asta? Da așa scitți voi omenia? Așa se umblă pe la voi? Veniți în capu de nôpte ca furii și ca tâlharii, neintrebați de nime, nelăsați de nime? Buiți în casa omulu, voi vinuturi, voi... voi...“

Și înhătându pe sfântu Petru de plete, mi l'u spoeste și mi l'u pumnește până la una.

„Aerū, aerū, se mă rēcorescu o lēcă!“ strigă în urmă obosită și asudată ciupă.

În vremea asta Dumneđu schimbă locul cu sfântu Petru, care era dinafară. Abia se aședase sfântu Petru de cătră pärete, și muierea țopu în casă. Nunta se urméză.

„Haho! că decă-ai adncă bine a-minte, erau doi. Unde-i celalaltu? cēlalaltu dela pärete? Unde-i? ha... ești afară!...“

Și era mi-lu apucă pe sfântu Petru și-lu cōse și mi-lu descōse până i-au tă-băritu amēndouă mânilu. Ruptă-secată

Ministru invitarea, ca să vină la Iași, întrebă pe Bărnăuțiu, care deja era așezat în post, că are să primescă, ori ba. Bărnăuțiu îi răspunde: „In scrisoarea din urmă eu mi-am dat opinia, ca să vii; te rog însă nu o lua ca o cinosură, căci eu numai atâta valoare am voit să aibă acea opinie, în cumpăna deliberățiunii d-tale, că decă ai vre-un prospect de a pute lucra în mijlocul Românilor de acolo, în Brașov, Blășiul s'en airea, s'en de a avé altă ocupațiune, unde ti-ar veni mai îndemână și mai bine, la o întemplantare ca aceea să rămâi acolo, ér decă n'ai nici un prospect de aceste, — deliberăză-te și vină.“

Nu dințeva interesu meschinu, ci din motive cu adevăratu nobile și romănesci primesc Bărnăuțiu invitarea. El și înainte de terminarea procesului din Blășiul a fostu profesor și trup și suflet, și omul școlii voia să rămână și după-ce își termină studiile juridice. A fi de regătoru nu i-a convenit naturii sale, căci pe lângă, că era cam bolnăvicioșu, din unu postu de judecătoru nu putea să-și desvolte lucrarea națională așa, precum i-ar fi convenit, nici să se perfecționeze în știință și să producă rōdele, pe cari le-a produs. Școlile, ce existau în Austria, înțelegem pe cele romănesci, erau după vremile de atunci bine întocmite și pe calea de-a ajunge școlă curat națională; în Moldova însă stau lucrurile în privința instrucțiunii de totu rău; acolo era lipsă de unu spirit regenerat, care alătura cu Laurianu să continue opera lui Asachi, ce prin omeni fără tragere de inimă pentru națiune a fostu aproape nimicită.

M. Sturza, frământat necontenit de partida reacționară și temându-se pōte de o mișcare în contra sa, în dosul căreia seia pe consulul ruseșu, desființă așezămintele de cultură națională, consimțind la sugrumarea învățămintului național. Următorul său, G. Ghica, se apucă să reedifice érași unde acela stricase; rânduesce o comisiune, ca să facă unu regulamentu școlar, care în 1851 se și încuviință de către domn; Ghica, avēnd lipsă de puteri, cari să-i pună în practică regulamentul, recurse totu la idea cea vechiă, pusă în practică totdeuna cu bunu folos, de a aduce profesori buni în Transilvania. Mai întâi aduce pe Laurianu, ér acesta pe Bărnăuțiu, ca să-i fiă mână de ajutor în a resbi greutățile și înlătura piedecile; cari i-se puneau în cale.

Cunoscēndu Bărnăuțiu această, se hotărî a merge, și după-ce primi concesiunea dela ministerul de interne cu hărtia de dno 1 Decemvre 1854, Nr. 13,536, ca să se îndepărteze spre a-și ocupa postul, însă sub condițiunea, ca să rămână și

*) Xenopol: Memoriu, Iasi 1885.

mai departe cetățēnu austriac, — în 24 Decemvre 1854 plecă din Viena peste Lemberg, Cernăuți, la Iași și în Ianuarie 1855 își începe prelegerile din logioă.

Impresia bună și bucuria, ce a căsunat în inimile Romănilor adevărați venirea lui Bărnăuțiu în Iași, o dovedesc multele scrisori de gratulare, ce le-a primitu din tōte părțile. Ne mărginim a cita aci scrisoarea primită dela un membru a illustrei familii Hurmuzachi, dela Constantin, care petrecea în Moldova; epistola e de următorul cuprinsu:

„Clarissime Dōmne! Venirea d-vōstre în Iași e cea mai mare binefacere pentru noi, cea mai frumoșă sērbătōre națională, căci dela d-vōstru și dela prea demnulu d-vōstru colegă, Laurianu, pōte aștepta cu dreptu cuvēntu nu numai Moldova, ci tōtă Romănia înflorirea școlilor și prin ea lătura culturii intelectuale și morale, fără care nu e regenerațiune, nu e mântuire. Puteți dér judeca, multă stimatē Dōmne, câtu de mare au fostu și este bucuria și mulțămirea ce ni-au causat acestu evenimentu atâtu de fericite. Cu cea mai viă plăcere am aflatu prin scrisori dela Cernăuți, că și bunii mei părinți și frați au avut de multu dorita ocaziune de a Vē inchina omagiulu stimei cuvēntu înaltelor și multelor d-vōstre merite și Vē rogu să credeți, că dorița de a Vē aduce și din partea noastră tributulu sincerei noastre adorațiuni și a revede și pe bunulu nostru amic Laurianu, e celu mai forte îndemnu alu strămutărei noastre la Iași. Până atunci placă-Vē, multă stimatē Dōmne, a accepe pe lângă cele mai cordiale felicitări de bună-venire incrediutarea profunde stime cu care am onōre de a mē numi alu d-vōstre veneratōr“ șel.

Totu asemenea scrisori primesc și dela alți iluștri bărbați din familia Hurmuzachi și anume dela George și Aleku Hurmuzachi, cari petreceau în Bucovina. Din tōte scrisorile acestora transpiră totu acea inimă romănescă, acele simțăminte nobile naționale, cu cari s'au distins totdeuna Hurmuzachianii față de poporul român. Ba din scrisoarea lui Aleku s'ar păre, că elu invidiază pe Moldoveni, căci li-a succēs a câștiga pe Bărnăuțiu în mijloculu lor, când Bucovinenii aru fi avut și mai mare lipsă de o atare achizițiă. „Eu iubite, Domnule“, scrie Aleku, „sunt cu unu grad mai egoist, fiindcă aș fi dorit și pentru țera mea, carea are mai multu decâtu ôri-care altă trebuința de sprijinulu, de luminele unui bărbat ca d-ta, acelu câștigu, și fiindcă cred, că nu te-ar fi perdutu nici Moldova, căci poziția d-tale aci ti-ar fi datu tōtă posibilitatea, tōtă înlesnirea de a lucra în folosulu națiunii. Aceste priviri, aste considerări, precum și dorița de a ne fi pututu folosi și la ale noastre slabe lucruri și stăruițe de povățuire, de ajutorulu luminat și zelosu alu d-tale, mē îndemnă la astă scrisōre.“

Din ziua, în care se sui pe catedra

de filosofă din Iași, — se dice în anuarulu generalu alu instrucțiunii publice din România pe anul școlar 1863 — ștudenții toți au pututu să aprecieze, să stimeze și să respecte pe profesorulu lor, care seia a-și implini datorințele sale așa de bine. Solidu și limpede în esplicările sale, dulce și afabilu în manierile sale, Bărnăuțiu a sciutu să-și câștige nu numai respectulu ștudenților, dér chiar alu întregulu corp profesoral.

Dovadă despre prestigiulu, ce și l'a câștigat Bărnăuțiu în Iași îndată la începutu, e împrejurarea, că a fostu denuțit de lociitoru dē inspectoru, căci Laurianu în Maiu 1855 a fostu trimēs dimpreună cu Const. Negri la conferința dela Viena în cauza principatelor, ér după ce acea conferință se sparse fără rezultat, a primitu însărcinarea dela Domnitoru, ca să viziteze școlile mai de renume din Germania, Francia, Italia etc.

Cātu a fostu Laurianu absentu din Iași, a corespondat continuu cu Bărnăuțiu. Dela conferința dela Viena îi scrie cu dno: 9/21 Maiu 1855 între altele:

„Noi ne aflăm aci de 12 zile. Conferințele sunt începute, veți fi cetit în gazete schimbările, cari s'au întemplat în Paris și la Constantinopol. Aci se se aștepta Resid Pașa în zilele acestea. Veți fi cetit protocoalele conferințelor, mai vortosu așa, precum sunt tipărite în „Independance belge“ în „Wienerzeitung“ și în „Ost-Deutsche“. Din dēnsele veți vedē, că trebile Principatelor mergu destul de bine... Se pare, că Turcii ar voi să-și câștige mai mari drepturi asupra principatelor, de câtu au avut până acum; dér nu-i voru lăsa Francesii și Rușii. În fine terenulu, care s'au câștigat până acum, ne dă dreptu să sperăm mai multu, decâtu să ne temem.“

În o epistolă din 30 Maiu îi împărtășesce, că „a primitu ordinu prin telegrafu dela Ministru, ca după înalta voință a Domnitorulu să se ducă în călătorii spre a visita școlile și a aduna materialele necesare pentru Moldova.“

Fiindcă călătoria lui Laurianu, respective esperiențele câștigate de dēnsulu, au avut unu efectu atâtu de binefacētoru față de școlile din Moldova, reformându-le și ridicându-le la nivelulu școlilor europene, dăm publicității scrisoarea lui Laurianu către Bărnăuțiu din Berlinu cu d-to 21/9 Iunie în care se însiră pe scurtu locurile pre unde a umblat, și ce a facutu.

„Frate Bărnăuțiu!

Eu am plecat în 31 Maiu dela Viena către Praga și în 1 Iunie am ajunsu la Dresda, unde am petrecutu până la 9 ale acestei lune, și am vizitat tōte școlile de acolo, ba m'am repețit și până la Tharandt spre a vedē die Forst- und Landwirtschaftsakademie. În 9 am trecut la Lipsca, unde am petrecutu o săptămână până ce am vizitat școlile cele multe de acolo. Din

Lipsca m'am repețit până la Altenburg spre a vedē centrulu geograficu alu Germaniei și memorabilitățile lui. În 16 am plecatu la Halle, aci am avut de lucru până în 18 sēra. În 19 am vizitat școlile din Magdeburg și sēra la 7 ore am plecatu la Berlinu, unde abia am ajunsu după 10 ore, trecēndu pe lângă Brandenburg și Postdam. În Berlinu au ploatu tōtă ziua din 20 Iunie. Pe lângă acestea am vizitat universitatea. Aci am de scopu a rămâne până la 30 Iunie, apoi voi pleca către Hamburgu, unde voi petrece până la 3 Iuliu, de aci mergu la Hanovera, unde voi petrece până la 10 Iuliu.“

„Amic. Fam.“ (Finea va urma.)

Ioanū Creangă.

În ultima zi a anului trecut, mōrtea a răpit literaturii naționale pe unu scriitoru popularu din cei mai originali, pe Ioanū Creangă, iubitul nostru pretin și statorniculu colaboratoru alu revistei noastre.

Ioanū Creangă, fiulu unui țeranu din satulu Humuleștii, județulu Nēmțu, se născu în 1 Martie 1837; tatălu său, unulu din fruntașii comunei, voia să-l facă preot și-l trimise să învețe carte și să se pregătēsca pentru preoțiă întâi la unu catichet din Folticeni; de unde trecu apoi la seminarulu din Socola, lângă Iași. Sfērșindu-și aci studiile, Creangă primi hirotonisirea, însă simțind, că are o chemare specială și pentru profesorat, elu urmă școlă preparatōre dela Trei-Erarhi din Iași, pe care o trecu cu succēs.

Originalu în apucăturile sale și iubitoru de inovații, preotulu Creangă își însuși, fără autorisarea metropolitulu Moldovei, Calinicu Miculescu, obiceiulu să pōrte pălăria în loc de potcapu, după exemplulu preoților ortodocși din Bucovina și Ardēlu. Pentru această faptă elu fu supus unei judecăți disciplinare și — spre umirea tuturor cunoscuților și pretinilor săi — fu condamnat la perderea darului diaconiei!

Rămasu fără mijlōce de existență, elu solicită înzadar unu locu de învățatoru dela generalulu Christian Tell, ministru alu instrucțiunii publice pe acele vremi, — acesta refusă cu cuvinte aspre să încredințeze creșterea tineretulu unui omu imoralu, „unui respōă“, cum se exprima, fără a cerceta măcaru cauzele pentru care fostulu preot fusese osândit.

După generalulu Tell, urmând însē d. T. Măiorescu la ministerulu cultelor, acesta, fostu profesor alu lui Creangă la școlă din Trei-Erarhi, unde îi aprețiasē silințele și inteligența, îi găsi de îndată unu postu de institutoru în Iași, postu pe care Creangă l'a ocupat până la mōrtea sa.

se aruncă apoi în pat și câtu ai eși până la uliță, puteai s'o duci cu patu cu totu.

Dumneșu și sfântu Petru — mai alesu el — cum aușiră horăitul, punu pene la picioru și pe aici încolo.

„Alelei!“ dīse sfântu Petru vedēndu-se la largulu drumulu. „Am mai mâncat încă băta, dér la asta n'am sōță de când portu capu între urechi.“

„Bine-i așa?“ întrebă Dumneșu pe sfântu Petru.

„Ba blăstămatu să fiă ciasul, în care am grăit.“

Blăstămatu a și fostu acela, că de atunci stăpănirea muerilor a încetat, a perit cum pierē visulu. Ele éra ajunsé ce-au fostu mai nainte: supuse bărbaților, ajutorulu, mângăierea și bucuria acelora. Ioanū Koevari.

Poesii populare

de lângă Reghină; culesu de P. d. M.

Treci lume cum îi putē,
Că de mine-i rămânē;
Treci lume și dela mine,

Că n'am contractușu cu tine.
Contractușu și de-ași avē,
Totu de mine-i rămânē
Și-i trece cum îi putē.

Măghiărașu cu frunză verde
Când voinicu mândra și pierde,
Mergē, plēcăn cătăniă,
Mândra ș'o lasă pustiă.
Mândra plānge și lū întrebă:
Unde mergi, badiță dragă?
— Fōiă verde ș'o lelea,
Acum plecu din țera mea.
Frunză verde lemnu pārlitū,
Acum vremea mi-a sositū,
Sē te lasi și sē mē ducū.
Mândra decālū audia,
Mare plānsu o cuprindea
Și din graiu așa grăia:
Când era'n lume mai bine,
Tu te duci de lângă mine;
Plāngi inimă și oftēză
Că n'are cin' sē te creșă.
Tu te duci, badiță, duci,
Tu te duci în cătăniă,
Lasă-mi grădina ta mie
Că-i arată și grăpată

Numa nu e sēmēnată;
Sēmēna-oiu busuiocū,
Că mē lasi cu mare focū;
Sēmēna-oiu floricele,
Că mē lasi cu mare jele.

Cine merge pe uliță?
Trandafirū ș'o frunzuliță;
Trandafirū-i soțu meu,
Frunzulița voiu fi eu.

Mândră, ochișorii tăi,
Ca cireșele'n oltoiu
Care'su cōpte la rēcōre
Și nu'su atinse de sōre.
Care'su cōpte la pāmēntu
Și nu'su ajunse de vēntu.

Mândra mea de mândră mare,
Nici obele'n cisme n'are,
Că se'ncață cu hărtiă,
Ca să-mi fiă dragă mie.

Dusu-i badea'n cătăniă,
Nice carte nu-mi mai scrie.
Scrie-mi, bade, și-mi trimete

Ce-i în Bistriță mai verde.
Scrie-mi bade făptura,
Și ochiții și gura,
Că și io bade țoiu scrie,
Ochii și sprāncenele,
Peptu cu mārgelele,
Māna cu inelele.

Bade, ce pāmēntu te ține,
De nu vii sēra la mine?
— Mē ține pāmēntu cu ierbă
Ce sē catu, decă n'am trebă?
— Trēba-i lesne de-a țiu face,
Decă inima te trage
La mândruța care-ți place.
— Până-ți eram bade dragă
Veneai la noi fără trebă.
Decă, bade, m'ai uritū
Nici cu trebă n'ai venitū.
M'ai uritū pentr'o minciună,
N'ai venitū la noi de-o lună.
Eu bade țiu arăta,
C'oiu veni Dumineca,
Și frumosu m'oi înșchimba,
Trece-oiu pe la pōrta ta,
Și țiu rupe inima.
Numai pragulu de l'oiu trece,

Ioan Creangă era unul din cei mai buni institutori din țară, și cărțile sale didactice*) lucrute împreună cu alți câțiva colegi ai săi, învățători capabili ca și dănsul, au trecut de 20 și 30 de ediții — lucru ne mai pomenit în România, unde instrucția publică este așa de puțin răspândită.

Însă nu cărțile de școală aveau să creeze lui Creangă reputația sa de autor, ci narațiunile și poveștile sale populare.

Intrat în societatea „Junimea” în anul 1875, atmosfera intelectuală, în care se găsea, îi îmboldi și pe dănsul ca pe mulți alții să se încerce în lucrări literare. El începu să scrie povești, anecdote și narațiuni de tot felul, pe care le cetii în societate, dobândind cel mai mare succes. Bagajul său de autor este foarte mic: vre-o 14 basme și povești,**) și *Amintirile sale din copilărie*, etă totu ce a scris Creangă! Dér spiritul său viu, frumos și limba populară, stilul său naiv și natural, humorul ce însufleșește scrierile sale, au un farmec așa de deosebit, încât pun pe Creangă printre cei dintâi scriitori populari, ce au avut România vre-odată. Numai cine a cetit și gustat frumoșele sale *Amintiri*, care din nenorocire nu sunt pe deplin sfârșite, poate să aprezieze talentul autorului nostru.

Caracterul lui Creangă era din cele mai plăcute: el era viu, vesel, tolerant pentru toți, ca unul ce crescuse în școala grea a adversității și lipsei; în societate: un isvor nesfârșit de observații inteligente, de anecdote și istorisiri hazlii, de care singur ridea cel întău din totă inima, el înveselea adesea ceroul Junimii. Dușman al nimerei în lume, prețin al tuturor omenilor buni și veseli, el era mai cu seamă în legătură strînsă cu Eminescu, care afla o plăcere deosebită în cultivarea amiceii cu o natură așa de deschisă și de primitivă, precum era a lui Creangă.

Bola de care a trebuit să mără a lovită pe autorul „Poveștilor și Amintirilor” cu vre-o șese ani în urmă. După o cură lungă, el se simți mai bine timp de un an de zile, însă în 1870, tocmai în timpul când se găsea în clasă, dând lecția copiilor, el cădu de-odată leșinat la pământ și câteva césuri fú cređută mort. Creangă se în-

*) „Metoda nouă de scriere și citire, edițiunea XVII, I volum”. — „Învățătorul copiilor, carte de citire, ediția VII, I volum”. — „Povățitorul la citire prin scriere, I volum”. — „Geografia județului Iași, cu planul orașului Iași” etc. „Charta județului Iași”. — „Regulile limbii române de Titu Maiorescu, rețipărite de Ioan Creangă”.

**) „Moșu Nichifor Coțcarul”, I broșură. Scrierile lui Ioan Creangă vor apăre cel mult peste 4 săptămâni în 3 volume.

dreptă și atunci. Însă sănătatea nu o mai pută redobândi pe deplin nici-odată. În anii din urmă puterile sale slăbiră totu mai tare, până ce se stinse înainte de a implini încă 53 de ani.

Anul 1889 a fost funest pentru literatura națională. A murit Veronica Micle, plăcuta poetă lirică, a murit Eminescu, poetul genial cu puternică și bogată imaginație, a murit și Ioan Creangă, naivul, veselul și plăcutul povestitor popular. Er societatea literară Junimea este în dolu pentru pierderea unora din cei mai iubiți membri ai săi.

Iacob Negruzzi.

„Concubin Literar”.

Literatură.

După volumul I al opului: *Părți alese din Istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă*, au apărut zilele acestea și **Volumul al II-lea** în 51 de côle tipărite, format 8-vo mare, întocmai ca și întâiul volum, cu *aceleași* litere, tipar curat, hârtia bună. De *George Barițiu*. Sibiu 1890. În edițiunea autorului. Tipografia W. Krafft.

Acest volum II cuprinde partea istoriei noastre, pe care, pe câtă știință, generațiunile moderne o așteptau cu interes atăt mai mare, cu câtă doresc ele mai multă, ca să cunoască adversitățile și suferințele prin care au trecut părinții și bunii lor în anii revoluțiilor, ai războielor civili și ai guvernului absolutist, adică dela 1848 până la 1860, cu totul ani 12.

Pe lângă citate numeroase în text s'au adăsat la călcăul opului și câteva documente din cele mai importante și mai instructive, mai tôte scóse după original.

Sumarul alăturat la opă cuprinde simburile lui, încât lectorul chiar și din acesta poate să combine la importanța mulțimei evenimentelor, ale căror urme au rămaie nesterse din memoria populațiunei acestor țări și cu atăt mai afund înfipse în memoria poporului român locuitor în țările acestei monarhii.

Ambele volume în, 101 de côle, hârtia, tipar, corectură, legătură, expedițiune etc. ne costă peste 4300 fl. v. a.

Voind a scóte și al III-lea volum pe restul perioadului până la a. 1883, precum și o colecțiune de documente, fără care multe întimplări din aceste perióde se par misterioase, acelea două scopuri le vom putea ajunge numai încassând arătata sumă, pentru noi destul de considerabilă.

Prețul acestui vol. II este ca și al celui de întâu, legat ușor (broșurat) 4 fl. 50 cr., legat tare 5 fl. v. a.

În restimp de 3 luni, adică până în 31 Mai a. c. expedițiunea din partea

autorului se face franco pentru toți dd. câți se vor fi prenumărat la dănsul; după aceea exemplariile trec în comisiune la *librăria W. Krafft* în Sibiu.

Dela 5 seu mai multe exemplare plătite dintr'odată se dau 10% rabat.

Comandele se fac mai sigur prin mandate postale.

Sibiu, 20 Februarie 1890.

George Barițiu.

Autorul își însoțesce al II-lea volum al prețiosei sale scrieri cu următoarea introducere:

Lectorilor sănătate! Acestă parte a doua din studiile mele istorice, cu a căror scótere la lumină mă obligasem, se întinde numai pe doi-spre-zece ani, a eșit însă totu așa de voluminoasă ca și partea întâia, care cuprinde în sine evenimente adunate din 164 de ani. De am făcut bine seu rău, că am încercat la un loc atâtea evenimente, mai vertosu din anii epocali 1848 și 1849, lasă ca să judece lectorii competenți, cari nuși vor pregeta a-le ceti și a-le compara cu alte opuri istorice publicate în alte limbi ale patriei asupra acelei epoci. Ceea ce știu eu în această privință este numai ce observasem și în precuvențarea mea dela volumul I, că generațiunile actuali ale națiunei noastre ceruseră mai vertosu istoria catastrofelor din acei doi ani, la care am adăsat și evenimente din alți zece ani, ca urmări cari se puteau prevedea fără greutate după atata sânge versat.

După-ce voi reuși ca să scótu cumva suma de 4300 fl. v. a. intrată în această două volume pe hârtia, tipar, corectură, legătură, expedițiune; și după-ce voi primi judecata bărbăților competenți în materie asupra ambelor volume, nu voi lipsi, având viață și sănătate, a face să apară și volumul III.

Până acum cunosc părerile descoperite asupra volumului I numai dela șese bărbăți amici ai istoriei, seu chiar istorici de profesiune, între cari și unu d-lu profesor dela o universitate.

Eu recunosc, că este o vanitate a se lauda cineva el pe sine în opul propriu: imi permită însă cu tôte acestea a reproduce aici relative la însușirile volumului I numai opiniunea unui corp de bărbăți erudiți cuprinsă într'un act public. O factă acesta mai alesă din o cansă cunoscută multor lectori, care este, că în acel corp bisericescu sedă câțiva bărbăți, cari cultivă istoria patriei și a națiunei cu mare predilecțiune, era însuși arhierul este și fondator al unei colecțiuni archeologice, care promite a deveni una din cele mai instructive.

Acea recensiune, respective critică, cuprinde următoarele aprezieri:

„Meritul istoric al Volumului I este garantat prin limpeditatea fântăne-

loru din cari se însiră întimplările, și strălucă din deducțiunea pragmatică a părților alese din istorie; este de laudă critica rară, cu care autorul cerne scriptele, alege materia și înodă evenimentele cu cauzele cari le-au produs; — unu stilu neted deapurarea în consuetă cu genul limbii ar face și pe aceia ca să se simță ore-si-cumva trași să cetască acestu volum, cari nu ar soi, că autorul deprinsă ca alți forte puțin în ostentela de peste 40 ani pe cariera publicistică, pētrunde însemnătatea faptelor, desfășură obiectele tractate cu claritatea cuvenită, și scie stērn interesul cetitorilor fără nici o privință la farmecul numelui de care cu dreptu se bucură autorul.

Cu modestia, ce distinge pe bărbatul înțelept, ține autorul pe alți mai competenți a lămuri unele părți ale istoriei noastre bisericesci: ceea ce se pare a se pute conceda mai de grabă în ceea ce privesce cestiun de doctrina dogmatică și unele principii ale moralului creștinescu, decât în privința erudițiunei profunde, și a judecării nepartiiale cu carea înfiră părțile mai însemnate ale istoriei bisericeii noastre.

Deorece cunoscțiunea istoriei patriei este Veneratului Cleru indispensabilă, spre a pute înțelege raporturile, în cari se află: recomandăm opul acesta specialei atențiunii și dorim, ca să-l procure pe seama bibliotecilor districtuali. Se capēta la autorul cu prețul de 5 fl. Volumul I.

Din ședința Consistoriului Episcopesc ținută în Lugosș la 14/2 Noemvrie 1889.

Între altele rog pe binevoitorii lectori, ca să nuși pregete a reflecta la cele împărtășite în precuvențarea din volumul I.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS”.

(Serviciul biurolui de coresp. din Pesta.)

Pesta, 22 Februarie. Transportarea cadavrului lui Andrassy s'a făcut cu pompă militară forte mare, în ființa de față a vi'o sută de mii de omeni. Regele a asistat la serviciul funebru în palatul academiei. Regina a depus la amēi în personă o a doua cunună pe cosciug.

Berlin, 22 Februarie. Resultatul alegerilor pentru parlament constată o mare pierdere a partidelor de cartel și o uriașă creștere a democraților sociali.

Paris, 22 Februarie. Se vorbesce, că prințul de Orleans a fost pus aseră în libertate.

ECONOMIA.

Nutrețurile sēmēnate.

Unul din relele cardinali, care bântuie și ține în loc pe poporul nostru dela sate, este lipsa de nutrețu suficient și bun, căci

Ca tine m'oiu găsi de ce,
Și din de ce m'oiu alege,
Dintr'o miiă unu mie
Să-ți sēmene bade ție.
De n'a fi bade ca tine,
Las' să fiă-a mea rușine.
De n'a fi ca tin' de'naltu
Las' să fiă-alu meu bănatu.

Măghieru crescutu în via,
Jalnică mea holteia
Mergă la căsătorie.
Când de-acasă am plecatu
Diua bună m'am luatū,
Dela părinți dela frați.
Și la ei când am intratū,
Clopū*) 'n mână m'am luatū.
Mă uitai la clopu meu,
Lacrămile-mi eurgū pēru,
De jelea struțului**) meu.
Dragul meu struțu frumosū,
Trebue să te punū josū,
Că mă ducū la cununia,
Fără lēcu de veselie.

*) pālăria.

**) pēna ce se pune în pālăria.

Mirēsa cu voiă rea,
Cum se plānge, vai de ea,
Că-și în schimbă portuțu
Și își lasă drăguțu,
Și locu din ședētoare,
Și drăguțu ca ș'o flōre.

Măi badiță tu erai
Aseră când fluerai?
Fluerai cu mare dragū,
C'ai gânditū c'oiu eși'n pragū.
Da eși-voiu Marți sēra,
Că nu m'ē de d-ta.
Nici de tine nu m'a fostū,
Te-am celuitū ca pe-unū prostū.
Du-te bade, du-te bunū,
Că te-astēptă hida'n drumū
Ț'a da vinū, ț'a da holercă,
Da io nu ț-oiu da nimică,
Că io nu'sū ahaia fată
Să-mi ținū drăguțu pe plată.
Io'sū o pruncă tinerică.
Și dau gură pe nimică.
Dorulū țeu e desmerdatū,
Aștēptă multū sērutatū.

Mă dusei la țēulū secū,

Dorulū badei sē-lū inecū.
Dorulū 'i Iași ineca.
Dragostea nu m'o lăsa,
Uritu m'o apăsa.
Uritu cina la masă
Dragostile la ferestă
Se rugau la Dumneșeu
Să se spargă blidu'n fundū
Să gate cina curēndū;
Să rămāie gardinile
Să rămāiu cu dragostile.

Pe la noi prin prunisori,
Cărarușă de ficiori:
Unu merge, unu vine,
Unu m'a lua pe mine,
Unu vine unu mere (merge)
Unu pe mine m'o cere.
Da mă cere-o gazdă mare.
Lasă, maică'n, supērare.
Da mă cere unū sēracū
Dă-mē maică că m'ē dragū,
Că m'o cere-unū ceterașū
Și m'oiu duce mintenașū*).

*) îndată.

Elū o dice, io-oiu juca.
De n'oiu avē ce sorbi
Elū o zice, io-oiu sari,
Dōmne bine ni-o mai fi!

Bade maică-ta hai bună
Pe min' mă face nebună.
Eu cu nebunia mea
N'oiu sēdea'n casă cu ea,
C'am audit' o de-acasă,
Cum bătea cu pumnu'n masă,
Ca să-i duc noră frumōsă;
Fată cu cosiță nēgră
Să fiă maică-ti dragă.
Cosița uea-i gālbiniță
N'oiu fi maică-ti noruță.

Pe delu cu troscoțelū
Mergă dorulū mērunțelū
Cu dragostea după elū.
— Unde mergi tu, dorule?
„Sēmpărțescū dragostile”.
Dragostile nu'sū făcute
Nici din mere, nici din pere,
Ci din buze subțirele.

séu n'are nutrețu de ajunsu pentru vitele cele multe ce ține, séu că nutrețulu, celu are, e réu de totu, compusú numai din paie de cereale, coceni de cucuruzú, ér fénulu este mai numai rogozú. Rogozulu, orí și cáttu de multú ar fi, nu este de folosú, din causá că elú deoparte contine o multime mare de aciđi (acrelí) carí suntú vátémátóre sánétáții vitelorú, de altá parte elú e puținú substanțiosú și hránitorú.

Lipsa de nutrețu este cu deosebite simțită acum cátrá primáverá, unde nutrețulu e pe sférșite, ér de cumpératú séu că nu gásescei nici cu baní, séu că este fórté scumpú. In urma acésta țéranii nóstri cáutá se se ajútore ei inșiși scoténdú vitele la mugurú in pádure, dándú-le paie mai multe séu mestecáturá in locú de fénú, ér porțile de nutrețu mai micí și mai rarí. Și unulu și altulu din aceste expediente suntú greșite, cáci deoparte prin róderea mugurilorú aducei pádurilorú mai mare pagubá decátú este folosulu celú avemú prin o nutrire rea a vitelorú, ér de altá parte a lása vitele se rabde fóme și se flámándéscá, éráși este periculosú, cáci corpulu animalului ca și alú omului trebuesce egalú nutritú, și decá nu pentru produțiune ca depunere séu de îngrășare, lapte, muschi carne, séu prestare de muncá, dér celú puținú cu rațiunea pentru întreținere, ca se'si conserve vieța fără a cáștiga séu a perde din greutate, cáci ceea ce lipsesce din acésta vitá, trebe se o compenseze și se o îndeplinéscá din materiile de rezervá seulu depusú in corpú, cu alte cuvinte se'si consume materiile și forța adunată. Slábíndú vita și ieșíndú slabá de totú in primáverá, decá este de jugú, atuncí nu ne putemú lucra la timpú páméntulu și ne întârđie și ne împedecá din lucrulu câmpului, ér decá este stingherá séu stérpá și de totú slabá, atuncí ne póte muri in primele díle după ce amú scos'o la páșune. Va se díca este unú réu și o pagubá și in casulu întâiu și in casulu alú doilea. Ca se nu se întémple acésta, este mai bine ca din vreme, porția de hraná níci in cantitate și níci in calitate, se nu o slábimú și micșorámú de locú. Acésta o putemú face și fără fénú prin aceea, cá întrebuințámú cáttu se póte de bine paiele și facemú ca vitele nu numai se le mánance pe tóte, chiar și paiele de sécará, dér ca ele se se și digere și asimileze in corpulu animalicú.

Paiele după natura lorú se compunú mare parte dintr'unú corpú numítú „celulosa“, care la începutú este fragedú, dér mai târđiu, cu deosebire la paiele de secará și gráu, e inlemnítá de totú și aprópe insolubilá, așa cá vitele séu nu o potú ródé de locú, séu și decá au ros'o, ea nu se póte mistui in corpulu animalicú aprópe de locú. Noi o putemú face fragedá și asimilabilá, decá vomú supune paiele unorú tratamente mecanice și chimice: decá vomú táia paiele móruntú, fiá chiar și snopú (jipú) curatú, decá le inmuiámú séu opárimú și le amestecámú séu presáramú cu unele alimente mai concentrate și ușorú de digerátú: cum suntú fainá, uruialá, táríțe, turtá de uleiu de orí și ce felú de semínțe de bostaní in cânepá, séu cu gogóșe táiate fálíi, cu napí táiați móruntú, cu bostaní etc. Aceste din urmă le póte avé ușorú orí și care eco-

nomú la casa și economia sa, séu decá e se le cumpere, le gásesce pe unú prețú micú. Mai greu este de procurátú séu de cumpératú mașina de táiatú paie cu mánile, care este ceva mai scumpá. Pe acésta însă și-o potú cumpéra țéranii și proprietarii micí cu cáte 2, 4, 6 capete de vite prin asociatiuni, cáte 10—20 persóne asociate la una, și ea n'ar trebui sé lipsésce dela níci unú economú séu asociatú. Cu o mașiná de táiatú paie, care va costa 30—40 fl. potú se taie fórté bine paie 10—20 familii pentru vitele lorú și se se scape cu totul de cumpárea fénului scumpú și se se inlătore flámándirea vitelorú nu numai acum, dér și pentru totdeuna, cáci o astfelú de mașiná, decá este îngrijítá, durézá 10—15 aní și póte economisi țéranului sute de caré de fénulu celú mai bunú. Aceste mașíní se întrebuințézá pretutindenea in țérite inaintate in culturá și civilizația atátú de proprietatea mare, cáttu și de proprietatea micá.

Cunoscú între altele o moșiá mare din Germania, care avea 600 boi, 400 boi de muncá și 200 boi scoși din muncá și puși la îngrășatú, avea 52 cai mari, 6 vaci și 600 oi și la acéstu numărú mare de vite fácea pe anú numai 7—8 caré de fénú!! Cu ce le hránia și le ținea pe tóte anulú întregú? Cu paie táiate, amestecate cu uruialá de cucuruzú, de ovésú, apoi cu táieței de sfecle, pástái și paie de mazére, turtá de uleiu și alte de felulu acestora. Boii nu vedeau fénulu: níci cu ochii celú puținú anulú întregú. Și cu tóte acestea, ce boi mari și bine îngrijíți erau! După 2 boi puneau până la 100 máji greutate și îi mánau din nópte in nópte.

De aci vedemú, cá nu este totdeuna trebuință neapératá de fénulu de livade. Este neapératá nutrirea de ajunsú a vitelorú cu hraná substanțiosá și concentrátá. Cáci decá nutresci vitele bine, producí gunoiu multú și bunú, vitele suntú tari și frumóșe și ele te punú in puțință se lucrezi páméntulu iute și bine, și producí multe bucate. Conlocuitorii nóstri Sasi lucrezáz páméntulu mai bine și mai cu sporú decátú noi, din causá cá ei totú-deuna au vite țune, bine îngrijite și nutrite, și potú produce bucate mai multe și mai bune decátú noi.

Dér nu este de tágáduitú, cá ei au peste totú loculú ogóre și liveđi mai bune și mai multe decátú noi. Decí și noi trebe ca se-i imitámú pe ei in ținerea vitelorú, pentru ca se putemú lucra páméntulu mai bine decátú ađi. Decí unde nu putemú avea și noi páménturi și liveđi ca a le lorú, ne vomú sili ca se ne producemú nutrețuri totú așa de substanțioșe și bune ca și ei. Acésta o vomú putea face introducéndú cultura nutrețurilorú séménate pe țariní și ogóre. Nutrețurile séménate desú pe țariní sunt: trifoiu roșu, trifoiu albú, trifoiu corcítú, lucerna, sparceta, raigrasulu englezescú, iarba lui Timoteiu, napii de nutrețú, morcoví etc. Cu ajutorulu acestorú plante nu numai cá ne vomú putea produce unú nutrețú totú așa de bunú ca și fénulu de livade, ci de 4—6 orí mai multú, precum vomú vedé indatá, și totú așa de sánétosú și priinciosú pentru orice soiú de vitá, ca și fénulu. Afará de aceea nutrețurile aceste séménate durézá cáte 4 aní și mai bine, apoi cu rádéciniile lorú cele

lungí își scotú hrana mai multú din páturile și straturile de josú ale páméntului séu din subsolú, pe care plugulu níci-odată nu'lú ajunge și nu'lú mișcá, ci rămáne inertú, ér in urma lorú lasá unú mare depositú de humá și de gunoiu, incátú după ele se facú fórté bine gráulú, secara și alte cereale. Pe ele le putemú cultiva in loculu și anulú de ogorú, unde până aci lásámú páméntulu pustiu de nu ne dá níci o ródá, și decí acum fără sfielá anulú de ogorú ilú putemú întrebuința și folosi ca țarinile se ne producá nutrețulu necesarú, de care avemú trebuință véra și iarna la întreținerea și hrana vitelorú. De asemenea nu este de desconsiderat níci folosulu, ce nutrețurile séménate ni'lú aducú prin aceea, cá facú ca apa și gazurile se se póta strecura pe lângá și in urma rádécinilorú in subsolú, și de acolo in susú, prin care páméntulu se încálđesce și ține mai puținá apă ca inainte.

Trifoiulu, lucerna, raigrasulu etc. se séméná totdeuna mai bine la umbra și la adápostulu unei cereale, care se le feréscá de buruiení și de arșița sórelui: astfelú ele se potú séména primávera sub gráulú și sécara de tómná, după ce le-amú datú acestora odatá cu grapa pentru a produce țerina necesará, și apoi le grápámú ușorú cu o grapá de lemnú séu de mărácini; se potú séména sub orzú și ovésú, indatá după ce amú séménatú acestea și le-amú grápatú de 2—3 orí. Apoi după séménatulu trifoiului éráși dámú odatá cu o grapá ușorá séu mai bine cu távalugulu, pentru a apăsa séménța și a obli páméntulu. Totú așa și sub hirișcá, máliu și alte cereale.

O mare atenziune însă recere séménța, cáci este una dintre mărfurile, carí se falsificá mai multú, ea se falsificá cu séménță de felú de felú de buruiení, cu páméntú, gozuri séu chiar și cu séménță analógá, însă veche, care și-a perdatú puterea de incolțítú, de germinatú; ba negustorii și falsificátorii până acolo au mersú cu falsificarea nerușinatá a séménțelorú de ierburi, incátú au invápsítú in modú artificialú nisipulu de cuarțú și l'au pusú in vëndáre sub numirea de séménță de trifoiu. Celú mai obicí-nítú amestecú alú trifoiului și alú lucernei este cu séménță de cuscutá séu tortú, unú parasítú care n'are rádéciná, ci se invértesce in jurulu firului de trifoiu orí lucerú, intrá cu organele in carnea lui și-i sugé totú suculu, trifoiul séu lucerna pere cu totulu, ér parasítulu formézá totú vetre de vetre, care in urma sa lasá páméntulu golú. Acéstu parasítú este fórté periculosú, cáci își póte nimici și distruge trifoiulu cu totulu, formándú atâtea vetre, incátú nu'ți mai rămáne nimicú de cóșá. Contra acestorú falsificári, plugarulú totdeuna stá cu brațele încrucíșate, pe când din potrivá elú trebe se'si deschídá ochii și se vedá pe ce dá banii. Decí, elú totdeuna, când cumpérá, se cérá séménță de trifoiu prospétá și fără séménță de cuscutá séu tortú, și apoi se ia din grámadá cu doué degete câteva sute de bóbe, se vađá și se numere, cáte la sutá suntú bóbe de trifoiu și cáte materii streine, și apoi se le incerce la incolțire, punéndú-le intr'o ólá cu páméntú, intr'unú blidú tinsú séu intr'unú petecú de postavú umedú. După 8—10 díle, decá le-ai ținutú la cáldurá, vedí cáte au răsáritú la

sutá și cáte nu, după procentele acestora apoi se se plátéscá nu numai sémínța, dér se se cumpérá și cantitatea de séménțe.

Ar fi de datoría cárturarilorú nóstri dela sate, preoți, invétátori, notari etc., nu numai ca se stáruiascá cu totdeadinsulu și se îndemne pe poporú la introducerea culturai nutrețurilorú séménate, ci se facá ei inșiși încercári despre calitatea séménțelorú, ce se vëndú in comerciu, și se'i arete plugarului unde se vëndú séménțele cele mai bune, spre a'lú feri de pagubé mari.

Ierburile aceste séménate rásarú și crescú la adápostulu bucatelorú și întârescú cu deosebire rádéciniile și numai după recolta acelora se desvóltá mai multú in tige și foi, deacoperú páméntulu. In anulú întâiu ele se nu se cosésca níci-odată, ci se se pascá numai cu vitele, cáci prin cosire in anulú întâiu mai multú te págubescí, decátú ți-e folosulu fénului. In anulú alú 2, 3-lea etc. apoi le poți cosi de cáte-orí se facú și până mai este trifoiulu incheiatú de n'au rémású prea multe vetre góle. Când s'au ivítú prea multe vetre góle, séu trifoiulu este rarú de totú, incátú loculú golú ilú ocupá și iau buruienele, atuncí pentru a nu infectá și ințeleni de totú páméntulu cu buruiení, mai bine arámú și rupemú trifoiulu pentru a séména o cerealá orí plantá prásítóre—de sapá. Trifoiulu însă se împacá réu cu sine însuși, și de aceea se nu se sémene prea desú trifoiu după trifoiu, séu lucerná după lucerná, ci trifoiulu se nu se cultive mai curéndú de 8 aní pentru a doua órá pe același locú. De uscatú fénulu lui nu se póte usca ca fénulu de livade—adecá întorcéndú'lú multú, cáci atuncí i-s'ar rupe tóte foile, de rămánú numai coceni inlemníți, ér tótá blaga se perde. Decí pe elú ilú vomú usca mai bine punéndú'lú pe parí, capre, piramide etc. unde se'lú atingá sórele și véntulu de tóte părțile, și rămáne apoi acolo până ce s'a uscatú pe deplinú. Inainte de a-lú pune trifoiulu séu lucerna pe capre séu parí, elú trebuesce se fiá ceva veștedú (ofelitú) și svéntatú de plóia și de rouá, cáci la din contrá elú se muceđesce. Pentru produțiunea de séménță se lasá totdeuna in anulú din urmă când e se'lú arámú.

Napii și sfeclele se punú in cuiburi séu se séméná in straturí și-apoi se sádescú pe loculú unde au se rémáná. Dér nu totú felulu de plante se facú pe unulu și acelașú terenú (páméntú) și nu durézá deopotrivá numărulu de aní, de aceea vomú aráta aci páméntulu, pe care se face fiá-care in parte, precum și cantitatea de séménță:

1) *Trifoiulu roșu* (*Trifolium pratense*) recere unú páméntú adéncú, bogatú și ravenú, se nu țiá níci apă báltuitá, dér níci se sufere de totú de secetá. Elú durézá 3—4 aní, in care timpú ilú putemú cosi de cáte 2—3 orí pe anú, atará de celú dintéiu anú, când ilú séménámú și ne dá numai páșune de vite. Se nu lásámú vitele pe elú fără pazá și pe timpú de plóia, cáci ni-se potú umflá și crepa. Se séméná 10—15 kilograme séménță pe unú hectarú.

2) *Trifoiulu albú* (*Trifolium pennense*) și *Trifoiulu corcítú* (*Trifolium hybridum*) suntú mai bune pentru páșuni decátú pentru fénú. Ele recerú unú páméntú mai umedú

și mai bogată decât celalaltă, se fac în pășuni umede, rovine, smârcuri și crânguri svântate. Durază vecinic și se întind foarte tare. De hectar se cere 10—15 kilograme sēmēntă.

3) *Lucerna* (*Medicago sativa*) se face pe pământurile calde vâroșe și adenci, unde durază câte 15—25 ani, dēr de ordinar se folosesc numai 5—7 ani, căci d'aci înainte se ivesc prea multe vetre sterile. Se cosesc pe an de câte ori se face, 3—4—5 ori. Pe un hectar se sēmēntă 15—20 kg. sēmēntă. Dēcă pământul n'are varū, este bine ca sē i-se dea varū arsū sēu gipsū mēruntū și sē se grape bine primăvera cu grapă cu colții de ferū; cu câtū se grapă mai tare, cā atātū ea creșce și se indescesce mai multū.

4) *Sparceta* (*Onobrychis sativa*) are trebuință totdeuna de unū pământ vâroș și cald; dēcă în subsolū este piētră de varū, atunci ea durază și cātē 15—40 ani de nu o mai putem estermīna și nici despica cu rădēcinile ei pētra de varū până la adāncimea de 2—3 stīngini. Intre tōte ierburile ea dă fēnul celū mai bunū, pe care Francesii ilū numescū „fēnū de sātētatē”, și dīcū cā cu elū scoți vitele dela mōrte. Se cosesc 1—2 ori pe anū. Pe unū hectar se sēmēntă 170—240 kg. sēmēntă învēluită în plēvā.

5) *Raygrasulū englesescū* (*Lolium perenne*) se face bine pe terenurile compacte și greoie, lutose și argilose, și durază 4 ani. Se întrebuințēază ca livade și pășune artificiale, se sēmēntă 10—14 kg. pe unū hectar. Pe terenurile de totū bogate, unde avemū multū la dispozițiā, acolo putem sēmēna mai bine *Raygrasulū italianescū* (*Lolium italicum*), care durază numai unū singurū anū, dēr se pōte cosi de 8—12 ori, dupā puterea pământului.

Ērba lui Timoteiu (*Phleum pratense*) iubesc terenurile umede și jilave, luturi și argile, durază 4 ani, este una din ierburile tārđii, dēr dintre cele mai roditōre și atātū ca pășune, cātū și ca livade. Se sēmēntă pe unū hectar 10—14 kilograme.

Ierburile acestea se pot sēmēna atātū curate, cātū și în amestecū unele cu altele, de ordinar este totdeuna bine de a pune între trifoiu 1/3—1/5 raygrasū englesescū sēu italianescū.

Napi sēu sfeclele de nutreț și *morcovii* se cultivā ca plantele de sapā.

În lipsă de aceste sēmēnte de ierburī putem sapa ovēsū și mārđiche, cucuruzū de nutreț, mālaiu, sorgū, pāringū și alte plante economice, pe carī recoltate verđi sēu sē le uscāmū și sē le facēmū fēnū, sēu, cum e cucuruđulū verde, le îngropāmū bine în pământū dupā ce le-amū indēsātū bine, ca sē nu pōtā pētrunde aerulū la ele, căci atunci ele s'ar muceđi și strica, le dāmū unū stratū de pământū de o jumētatē de metru, sub care elū se păstrēđā foarte bine până primāvera sēu chiar și mai multī ani, luāndū unū gustū acriu, cum se înācreșce varza în cadā. Astfelū de cucuruđū înācritū (muratū) ilū mārncā tōte vitele și le priesțe foarte multū.

Din aceste nutrețuri recoltāmū de hectar:

	100 kg. conținut	apă	cenușă	albuminate	celuloză	grasime
40—80 mājī metrice fēnū uscatū	16,0%	16,0%	5,3%	12,3%	26,0%	2,2
20—45 "	16,5	16,0	6,0	14,5	25,6	3,5
60—100 "	16,7	16,0	6,2	14,4	33,0	2,5
30—45 "	14,3	14,3	6,2	13,3	27,1	2,5
30—40 "	14,3	14,3	6,5	10,2	30,2	2,7
35—45 "	14,3	14,3	4,5	9,7	22,7	3,0
30—40 "	14,3	14,3	6,2	9,7	26,3	2,8
86—120 uscatū ca fēnū, cuc. verde	82,9	82,9	1,3	1,2	5,2	0,6
300—600 mājī metrice, rădēcini	88,0	88,0	1,0	2,0	1,3	0,2
350—700 "	85,0	85,0	0,9	1,4	1,7	0,2
18—48 "	14,3	14,3	4,6	3,0	40,0	1,2
15—30 "	14,3	14,3	4,1	3,5	40,0	1,4

Cuvinte sufletesci

din I. C. Lavater.

De-odată cu înmulțirea suferințelor, ți-se măreșce și puterea de a-le putē suporta.

Cine nu scie iubi, acela nu scie trāi între omenī.

În apropiere fii bunū, în depārtare nu fii rēu.

Lucruri bune sē înveți din lucruri rele, și învēțaturā sē iei și dela proști.

Dēcă ai făcutū vre-unū lucru bunū, dālū uitārei și te nisuesce sē faci altulū și mai bunū.

Fie-care dī este unū învēțatorū, care ne învēțā aceea, ce altā dī nu ne pōte învēțā.

În tōtā dīua învēțā: dela cei ce trāiescū — a trāi, dela cei ce morū — a muri.

Cine vrē sē aibā ce e mai bunū, adese-ori trebuie sē guste și ce e mai rēu.

În tōtā dīua învēțā prin vorbele altora a tēcē.

Numai dīlele cele rele te învēțā a gusta cu plăcere dīlele de fericire.

Ioană Gruița.

Din traista cu minciunile.

Țiganulū și capra.

Unū Țiganū, trecēndū pe lângā o stānā, veđū acolo o grāmādā de cași, ēr lângā stānā o biētā caprā amarītā, care de slabā, ce era, nu se putea ține de turma de oi.

Faraonulū se opri și uitāndu-se cu milā la cașulū din stānā, începū a da din umeri și a se mira.

„Hei, baciule” — dīse dela o vreme Cioroiulū cātrā Romānulū dela stānā — „sune-mī dreptū, totū capra ahaia a datū cașu hēlū multū?”

— „Totū, dēu!” rēspunse hoțulū de Romānū.

Țiganulū ērāși începū a da din capū și a se mira.

„Audi, baciule. alduiascā-te Dumne-dēu, io am o vacā: dā mī mie capra pentru hei trei purdei ai mei și io ți-oiu dā vacā”, dīse nātārālū de Țiganū.

Romānulū naibii se prefacū la începutū, cā nu vrē, apoi mai gāndindu-se puținū, se nōrșe cātrā Țiganū:

— „Bine, Țigane!” dīse Romānulū. „Mi-e milā de cei trei purdei ai tēi, fiā cum dīci; sē ai norocū de caprā!”

Țiganulū aduse baciulū vaca. ēr elū cāpātāndū capra, se nōrșe veselū cu ea la hurubā.

„Dādāceii dadii”, dīse haraminulū celū bētrānū dupā ce ajunse acasā, „mergeți în satū și adunați ciubarē, cā de acum are sē vā ție dada bine!”

Purdeii adunārā care gālētā, care ciubarē, totū ce putrā cāpēta din satū, ēr cioroiulū celū bētrānū, înainte de a se hotāri sē mulgā capra, trimise pe unulū dintre purdei la pădure, ca sē o hrānescā cu vēcū sēu muschi de pe copaci, căci așa ilū învēțase baciulū.

Dādācelulū se sui în copaci și de-acolo arunca caprei vēcū, ēr capra dupā ce se sātūrā, cu ochii ațintīți la copaciulū, în care se afla copilulū de țiganū, începū a rumege. Atāta i-a trebūitū bietulū țiganū.

„Auleo, Dōmne, cā și ascute dinții ca sē mē mārncē!” începū miculū cioroiu a țipa și sārindū din copaci tunde-o, bāete; elū fugea înainte, ēr capra naibii, fiindū învēțatā a umbla dupā omū, ilū urmārī până acasā, spre mai marea spaimā a țigānașului.

„Ce posnā-o fi și ahasta!” gāndi dada celū bētrānū și trimise la pădure pe alū doilea purdeiu alū sēu, ca sē-i hrānescā capra cu vēcū, dēr și acesta o pāți ca și celū dintāi; trimite apoi pe alū treilea, care încă pāți asemenea.

„Nu mi-a datū Dumne-dēu nici unū pruncū cu mintē”, dīse cioroiulū nēcājītū cātrā nevastā și cātrā sōcrā-sa „m'oiu duce acum chiar eu cu capra la pădure ca s'o hrānescū cu vēcū și-apoi sē vē arētū cașū!”

Bētrānulū cioroiu porni cu capra la pădure, dēr nu trecū multū și ētā-lū îndērēptū; dā fugea bietulū cioroiu cu pālārī în mārā și capra dupā elū, de gāndeai, Dōmne, cā tōte sdrēuțele de pe elū s'orū face prafū și cenușā.

— „No, babo!” dīse cioroiulū cātrā haranca cea bētrānā, „nu le-am credūtū la copii, dā dēu capra-ahasta ne pune capu! Auleo, cum se nita la mine c'unū ochiu șā, cu altulū șā și din gurā totū așa!” dīse țiganulū imitāndū uitātura și rumeगतulū caprii.

Acum se sfātui Țiganulū, cā ce sē facā, cā sē scape de primejdia cea de caprā. O bāgā într'unū cotețū, se puse cu barosulū la ușa cotețului și învēțā pe nevastā-sa, sē se bage și ea în cotețū cā sē dea capra afarā, și cānd capra și-a arātā capulū în ușa cotețului, elū s'o tōce cu barosulū.

Țiganca se bāgā în cotețū, dēr capra naibei sārea cānd la o parte, cānd la alta și țiganca n'o putū scōte afarā cu nici unū chipū. Ostenitū de atāta muncā zadarnicā, dā sē iase afarā, dēr abia își arātā capulū prin ușa cotețului și—puf! Cioroiulū gāndind, cā-i capra, o tocā cu barosu în capū.

— „Ahasta nu mi-s'a arātātū!” dīse sfātosulū de țiganū. „Hai tu, haranco!” dīse apoi cātrā sōcrā-sa, pe care încă o bāgā în cotețū. Și cu ea se întēpāl totū ca cu nevastā-sa. În urmā vēđēndū Țiganulū, cā n'o pōte scōte la cale nicidecum, gāndi sē mai încerce într'unū chipū încuiā ușa cotețului, în care se afla capra și-i dete focū. Dēr sē veđi minune, pe caprā nici foculū n'o prinse. Printr'o spārțurā, ce se afla în coperișū, capra sārī pe cotețū și de aci dāndū sē sarā josū, nimeri dreptū în capulū Țiganului.

— „Devla! Devla! Capulū mi-l'a spartū, cotețulū mi l'a arsū, pe muierī mi-le-a tocātū, pe dādācei i-a spāimēntātū. Baciule! Baciule”, dīse pātītulū cioroiu fugindū dreptū la stānā, „ia-ți capra, țineți vaca, mārncā-ți cașu inpuțitū...”

(Din marginea Sēcuiemei.)

MULTE SI DE TOATE.

Felicitări curioșe.

Locuitorii dela polulū nordicū ca sēmū de felicitare își frēcā nasurile deolaltā. Cei din insulele Philipine, se închinā mai până la pământū, își punū mārīle pe obrazū și dupā ce îngenuchezā c'unū piciorū, celalaltū și-lū ridicā mișcāndū-lū într'una. Locuitorii de pe insula Sunda, dreptū felicitare prindū piciorulū stāngū alū celui, pe care vrē sē-lū felicitē, ēr piciorulū dreptū ilū ridicā până ce și atinge cu elū nasulū. Etiopienii au obiceiū sē desbrace pe celū ce primesc felicitări, și sē îmbrace felicitatorulū hainele lui, așa cā celū felicitatū rēmāne aprōpe golū. Locuitorii uneia dintre insulele Cyclade dreptū felicitare își ungū unulū altuia pērulū. La Siamiani e datina, cā omulū din clasa mai de josū s'aruncā la piciorēle celui de clasā mai înaltā, ēr acesta își trimite servitorulū ca sē-lū esamineze pe felicitatorū nu cumva are la elū vre-unū obiectū rēu, ori n'a mārncātū așa ceva. Dēcā dā, atunci felicitatūlū împinge cu piciorulū pe felicitatorū, care apoi plēcā mai departe.

Cātū se fumezā în Cuba?

În insula Cuba, pământulū țigārilorū numite „cuba”, carī se vēndū și la noi, fumatulū e nespūs de lātītū. Singurū în orașulū Habana se fumezā pe anū țigārī în prețū de peste 10 milioșe fl. Femeile ca și bārbații, și copiii ca și mamele lorū, fumezā c'opatimā care în alte țēri n'are pāreche; și asta se întēplā în pertractārile dela tribunale, ca și la înmormēntārī, cā și la teatru și în cercuri restrinse, c'o vorbā pretutindēni fără deosebire, încātū unū cālētōrū observā, cā fumulū de țigārā se simte de departe cum cālētōrescī pe mare spre Havana.

Din istoria femeilorū.

E interesantā o statisticā, ce a apărutū în dīlele trecute asupra femeilorū. Din acestā vedemū, cā femeile, și mai alesū în Anglia și Statele Unite, au ocupatū și ocupā oficiū de statū și private foarte însemnate și multe. În New-York numărulū femeilorū, carī suntū în serviciulū instrucțiunei și în consiliulū școlarū, e foarte mare. În Anglia, la anulū 1881, era în serviciulū de statū 3217 femei, ēr ca funcționārīu comune 3017; ca misionārī, erau 1660, afarā de aceste 3795 cālētōrōșe și îngrijitōre prin spitaluri. La justițiā erau aplicate 100 de femei, 2646 se ocupau cu lucruri științifice, 35,175 ca mōșe și medicī; pe terenulū educațiunei figurau peste 122,846, dintre carī 28.605 ca directori de școle, ēr 11,376 ca mārștri de musicā. La telegrafū și telefonū erau aplicate 2228 de femei. În Francciā încă e mare numărulū telegrafistelorū. În cele mai multe locuri însă, femeile lucrā prin fabricī. Așa în Berlinū femeile muncitōre întrecū numărulū de 60,000. Așa în Anglia, în Francciā și în tōte țērile.

Bărbați însemnați cu defecte însemnate.

Dintre bărbații însemnați, orbi au fost: inchiștorul Arbuez Petru, împăratul german Ioan de Luxemburg și regele Hannoveri Georgiu al V-lea; surzi au fost: cardinalul Wolsey și cancelarul lui Henric al VIII-lea; schiopi: regele Angliei Richard al III-lea și papa Sixt al V-lea; numai c'o mână: Papa Ioan al XIII; ghiboși: regele Franciei Ludovic al XI și regina Svediei Christina.

Câtă trăescă portocalii?

Se știe, că portocalii de regulă trăiesc foarte mult. La an. 1876 s'a pus în „Grand Bourbon“ din Versailles un portocal deosebit de soia pozitiv, că l'a plantat regina de Navarra la an. 1421, așa că trăiește 457 de ani. În Florida, portocalii sunt grozavi de roditori. S'a aflată adevărul un portocal, care a rodit mai mult de 5500 de fructe, ceea ce aduce frumos venit mai ales decât portocalul trăiesc câtă cel din Versailles.

Avisul d-loru abonenti!

D-loru abonenti, cari în timpul din urmă ni-au cerut să le trimitemu diarul începând de anul nou, le facem cunoscutu, că ne mai avându numeru disponibili din luna Ianuarie, am dispus să li-se trimită diarul numai de la 1 Februarie, socotindu-se abonamentul din această zi.

Administrațiunea.

Din rapoartele comerciale din Budapesta.
15 Februarie.

Negoțul cu produse s'a dezvoltat mai viu în cursul săptămănei, fiindcă pentru unii articoli erau comande de ex-

portu. Numărul era abondent și după ce banca austro-ung. scăduse Joi procentele la 4%, se puteau și pe piață scosta polițe bune cu 4%.

Coloniale. Zăharul a avut tendință de urcare. Rafuiada prima 34 fl. în cubul 35.50 suta de kilo. — **Caféa** fermă. Ceylon 200,188; Java 194—180; Mocca 200 fl.

Victualii. Prețul ouălor schimbăcios, a scădută oătră fine însemnat. Au încheiatu cu 51—52 la 1 fl. **Galite.** Deși s'au adus puține în piață, prețurile n'au putut crește. Au notat: **găse** grase 5.50, 6.20; **slabe** 3.40, 3.80; **tăiate** 5.10, 5.80; **rațe** grase 1.90, 2 fl., **slabe** 1.50, 1.70; **pu** 90 cr. 1.40; **curci** 5, 5.50 fl cu părechea. — **Untu** prima 80. 85 fl.

Cartofi galbeni fl. 1.70, 1.80; **căpă** roșie 5. 5.50; **usturoiu** 24—25 maza metrică.

Păstăiose. Consumul s'a restrinsu numai în țără. **Fasolea** albă 6.75, 7.25; **linte** 9.50, alasă 15 fl.; **mazărea** puțină căutată, 8, 9.50. — **Sămēntă** de cânepă 9.25, 9.75, suta de kilogr.

Miere ungrăscă strecurată s'au vëndută cu 30—31 fl.

Ceară de Rosenau 120 fl.

Nuci de Transilvania 19—19.50.

Unșărea de porc s'a urcatu, a notat 57, 57.50 cu butoiu, 54 fl. fără butoiu. **Slămina** de mēsă 46—48 fl., afumată 52 fl.

Său 31.50—32 fl.

Lănu s'au vëndută câteva partide țigăii. Prețurile au datu îndărăptu.

Peile au fost căutate, fiindcă au venit cumpărătorii străini. S'au vëndută cam 30,000 bucăți pei de oiă; **bulgare** fl. 102—103, suta, sērbesci 105 fl.

Pei uscate. Unei fabrici din Tran-

silvania i-s'a vëndut 400 bucăți uscate și un vagon crude. Prima de boi notăză 22—24 fl. de, vacă bună 12—14, pitlingi 7—8 fl. părechea.

Calendarul săptămănei.

Faur.	Sorele	reșare laune
6. 51 b. 35		
6. 49 b. 37		
6. 47 b. 39		
6. 45 b. 40		
6. 43 b. 41		
6. 40 b. 45		
6. 39 b. 47		
11 Mart. Vlasie	23 Serenus	
12 Par. Meleie	24 Mathias	
13 Cuv. Martinian	25 Victorin	
14 Cuv. Auzentie	26 Gland. Gotth.	
15 Apost. Onisimu	27 Leandru	
16 Mart. Pamfilie	28 Romanus	
17 Mart. Teod. Tironu	1 Mart. Albin	

Tergul de rimători din Steinbruch. La 17 Febr. n. starea rimătorilor a fost de 57.320 capete, la 18 Febr. au intrat 1013 capete și au eșit 571 rămânând la 17 Februarie un număr de 97.762 capete. — Se notăză: **marfa ungrăscă** veche, grea dela 46 cr. până la 49 cr. **marfa ungrăscă** tineră grea dela 48 cr. până la 50 cr., **de mijloc** dela 48 cr. până la 49 cr. — **ușor** dela 47 cr. până la 48 cr. — **Marfa sērbescă** grea dela 46 până la 47 — cr. — **de mijloc** dela 47 cr. până la 48 cr. **ușor** dela 46 cr. până la 47 cr. — **Marfa de România** de **Bakony** grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocia grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușor dela — cr. până la — cr. transio dto țeposă grea dela — cr. până la —

cr. transito mijlocia dela — cr. până la — cr. **Marfa sērbescă** grea dela 45—46 cr. transito, mijlocia grea dela 45—46 1/2 cr. transito, ușor dela 44—45 cr. Porci îngrășați de un an dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruz dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4 1/2.

Trageri la sorti.

St. Genois, 1 Febr. Câștiguri mai mari 1249, 3991, 4855, 5080, 6171, 7362, 7535, 10091, 13753, 16208, 17158, 21455, 24940, 27345, 28664, 29276, 32051, 32539, 34320, 34931, 36892, 39740, 43342, 45965, 46104, 46734, 50209, 51171, 51747, 52910, 54815, 55888, 63125, 63235, 69430, 70864, 73201, 75736, 76768, 79355. Plata 1 Aug. Trageria următoare 1 Febr. 1891.

Crucea roș. ital. 1 Febr. 1202/12, 2350/4, 3353/24, 3956/20, 4379/22, 5635/42, 6633/4, 6703/34, 7498/45, 7522/49, 7866/29, 7886/35, 9249/31, 9976/23, 10065/48, 10926/36. Plata 10 Febr. Trageria următoare 1 Maiu. În amortisare: 975, 1570, 2832, 3013, 3270, 3773, 5306, 5710, 6325, 6467, 8223, 11506.

Losuri de București 1 Febr. Ser. 69, 90, 108, 115, 178, 192, 270, 335, 389, 423, 429, 460, 464, 521, 616, 930, 1006, 1021, 1111, 1164, 1355, 1430, 1438, 1541, 1579, 1661, 1697, 1799, 1836, 1920, 1984, 2072, 2143, 2144, 2209, 2248, 2294, 2298, 2312, 2436, 2499, 2600, 2627, 2653, 2727, 2751, 2842, 2910, 2993, 3035, 3055, 3198, 3234, 3289, 3398, 3453, 3878, 3902, 3989, 4115, 4282, 4383, 4453, 4473, 4506, 4519, 4619, 4672, 4875, 4886, 4943, 4962, 4966, 4989, 4999, 5108, 5116, 5127, 5153, 5295, 5341, 5348, 5396, 5423, 5513, 5517, 5707, 5717, 5844, 5910, 6138, 6340, 6426, 6539, 6581, 6619, 6696, 6702, 6715, 6799, 6916, 6917, 4948, 6969, 7051, 7153, 7242, 7279, 7300, 7315, 7372, 7419, 7453, 7471. Plata 5 Martie. Trageria următoare 1 Maiu.

Editoru și Redactoru responsabilu.
Dr. Aurel Mureșianu.

„SILVANIA“, institutu de creditu și economii în Șiml.-Silvaniei.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de creditu și economii „Silvania“, societate pe acțiuni, se invită în virtutea §-lui 20 din statute la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Șimleul Silvaniei la 22 Martie 1890 st. n. înainte de amēzi la 10 ore în localitatea institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcțiunei.
2. Raportul comitetului de revisiune asupra calculului anual, al bilanțului și al propunerilor pentru împărțirea profitului.
3. Stabilirea bilanțului anual și fixarea dividendelor.

4. Fixarea prețului marcelor de prezență.
 5. Eventuale propuneri din partea direcțiunei.
 6. Determinarea scopului spre care este a se întrebuița suma amintită în §. 99 p. f.
 7. Esmierea alor 3 membri pentru verificarea procesului verbalu.
- Se atrage atențiunea d-loru acționari la dispozițiunea §-lui 23 din statute, în sensul căruia „la adunarea generală au votu numai acei acționari, cari cu cel puțin jumătate de an mai înainte sunt trecuți în registrul acționarilor și că atari cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală au depus la direcțiunea institutului acțiunile sale, eventual și documentele de plenipotență.“
- Acțiunile și eventualele documente de plenipotență sunt a se depune la direcțiunea institutului cel puțin până la 21 Martie st. n. 6 ore după amēzi. Șimleul-Silvaniei, la 15 Februarie 1890.

Direcțiunea institutului.

Incheierea socotelor institutului de creditu și economii „SILVANIA“ pentru al doilea an de gestiune: 1 Ianuarie 1889—31 Decembrie 1889.

Active.		Contul Bilanțului.		Pasive.	
Cassa în numărare	601 32	Capitalu socialu	75,000		
Cambii de bancă escomptate	247,169 54	Depuneri spre fructificare	105,499 73		
Imprumuturi pe ipotecă	21,647 53	Cambii de bancă reescomptate	78,758 50		
Imprumuturi pe obligațiuni	1,945	Dividende neridicate	321		
Imprumuturi pe amanete	561	Fondul de rezervă	1,535 93		
Mobilaru	779 99	Interese transitoare anticipate pe 1890	3,525 37		
„ după amortisare de 10%	77 99	Diverse conturi creditore	278 79		
Efecte publice	694 04	Profitu curatu	9,564 96		
Capitale depuse	515 13				
Diverse conturi debitoare	648 72				
	274,484 28				274,484 28

Este		Contul profitului și perderiloru.		Intrate	
Interese:		Interese:			
a) pentru depuneri spre fructificare	4951 50	Dela cambii de bancă	13503 50		
b) pentru fondul de rezervă	40	Dela imprumuturi pe ipotecă	1370 74		
Spese:		Dela imprumuturi pe obligațiuni	131 30		
a) salare și marce de prezență	2483 30	Dela imprumuturi pe amanete	20 77		
b) chiriă, porto, spese, diverse	943 57	Dela efecte publice	18		
Contribuțiune:		Dela capitale depuse	15 13		
a) dare directă	879 37	De întârziare	246 07	15,305 51	
b) după interes. dela depuneri și comp. de timbru	171 43	Provisiuni și taxe		3023 84	
Amortisațiune:		Diverse		783 77	
din mobilaru	77 99				
Profitu curatu	9564 96				
	19113 12				19113 12

Șimleul-Silvaniei, la 31 Decembrie 1889.

Andrei Cosma m. p. directoru executiv.

Ionu P. Lazaru m. p. comptabilu.

Acestu bilanțu examinându-se și confronându-se cu registrele principale și auxiliari ale societăței ținute în bună regulă, s'au găsit în consonanță cu aceleași și esacti.

Membrii ai direcțiunei.

Florianu Marcusiu m. p. George Pappu m. p. Danielu Dellei m. p. Ioan Moldovanu m. p. Simeonu Orosu m. p. Dr. Ioan Nichita m. p. Ioan Sērbu m. p. George Aciu m. p. Augustinu Marcusiu m. p.

Comitetul de revisiune.

George Filipu m. p. președinte.

Florianu Cocianu m. p.

Demetriu Suciu.

Ball-Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 6.55 p. Meter—(ca. 650 Stückweife porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 Fr. Porto.

REPARATOR

in contra
REUMATISMULUI și a ȘOLDINEI (Gicht)
pentru 50 cr. și 1 fl. în fie-care farm. de căpătăt.

TOCAIER CHINA-EISENWEIN,

celu mai bunu mijlocu în contra
ANEMIEI ȘI GĂLBINĂREI (Paliditate).

Prețul unei sticle mici fl. 1.60, sticla mare fl. 3.— Contra imitarilor apăratu prin subscrierea numelui meu.

MARGUERITE CRÊME,

mijloculu celu mai modernu pentru nobilitarea pe-
liței obrazului. Pe masa de toaletă a fiă-cărei dame
elegante familiarisată. Cu desevirșire nestrucăciôsă.
Prețulu unui borcanu fl. 2.

GEORG KRIEGNER,

farmacia „Zur ungarischen Krone“, Budapest Calvinplatz.
245,5—1

FARMACIA

I. PSERHOFER

VIENA, Singerstrasse Nr. 15

la „Goldenen Reichsapfel“.

Pilule pentru curățirea sângelui, mai înainte numite „Pilule unicersale“, merită cu totu dreptulu numirea din urmă, de ôre-ce în realitate suntu multe bôle, la carfaceste pilule au doveditã efectulu loru în adevêru escelentù.

De mai multe decenii suntu aceste pilule lăpțe pretutindenea, de multu medici prescrișe și puține familii se voru afla, la car aru lipsi o mică proviziune din acestu medicamentu de casă escelentù.

Din aceste pilule costă: 1 cutiă cu 15 pilule 21 cr., 1 sulu cu 6 cutii 1 fl. 5 cr., la trimiteri nefrancate cu rambursă 1 fl. 10 cr.

Trimitêndu-se prețulu înainte costă (dimpredna cu espedarea francată): 1 sulu cu pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. — (Mai puținu de unu sulu nu se pôte trimite.)

Se face rugarea espresă de a cere pilulele pentru curățirea sângelui anume ale lui I. Pserhofer și de a observa la aceea, ca etichetele de pe capaculu fiă-cărei cutii sê fie provêdute cu subsemnătura I. PSERHOFER, care se află și pe instrucțiune în colóre roșiu.

Balsamù în contra degerătorei de I. Pserhofer, 1 borcanelu 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Suculu-Spitzwegerich, în contra catarului, răgușelei, tusei spasmodice etc. 1 sticluță 50 cr.

Alifiă americană în contra dureriloru reumatice, 1 fl. 20 cr.

Prafù în contra asudării picioriloru, prețulu unei cutii 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Balsamù în contra gușiloru, 1 sticluță 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viețã (Picăturile de Praga), pentru stomachù stricatu, contra nemisturei etc. etc. 1 sticluță 22 cr.

Minunatulù balsamù englezescù. 1 sticluță 50 cr., 1 sticluță mică 12 cr.

Prafuri în contra tusei etc., (Frakerpulver) 1 cutiă 35 cr., cu trimiterea francată 60 cr.

Pomada-Tanochininù de I. Pserhofer, celu mai bunu mijlocu pentru creșterea părulu. Un borcanu 2 fl.

Plastru-universalù, de profesoru Steudel, medicamentu de casă pentru rani, bube etc. 1 borcanu 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Sare-universală de curățeniã, de A. W. Bulrich. Unu medicamentu escelentù contra tuturoru umărilor misturei stricate. 1 pachetu 1 fl.

Afară de preparatele aci numite se mai află tôte specialitățile farmaceutice indigene și strêne, anunțate prin tôte fiarele austriace, și la casă, când unele din aceste speci nu s'arù afla în depositu, se voru procura la cerere cu promptitudinē și câtu se pôte de eftinù.

Trimiterea cu poșta se efectuează grabnicu, fiindu prețulu trimisù înainte, comande mai mari se efectuează și cu rambursă.

Trimitêndu-se prețulu înainte, (mai bine cu mandatù postalù) portulu este mai eftinù, ca cu rambursă.

SEMINTE

ALPHONS SZAVOSZT.

Comerciant de seminte și deposit de articuli de agronomiã
Budapeta. Arauy-lanosgasse No. 11

aduce la cunoscința onor. economi, și publiculu cultivatoru de grădinu că cu 1 Ianuarie a deschisù unu despărțemêntu de

SEMINTE DE LEGUMI ȘI DE FLORI

și recomandă depositulu sêu bogatù asortatù cu seminte pros-pete de trifoiuri, erburu, napi, de legumi și de flori.

Prețuri-curentē la cerere gratis.

Materii (stofe) de Brünn

liferêză cu prețurile originale

Fabrica de postavuri fine

Siegel-Imhof

in Brünn

Pentru unu rëndu de haine bărbătesci

de primăveră sêu veră

este de ajunsu unu coupon în lungime de

3-10 mtr., cari făcu 4 coți de Viena.

Unu couponu din

lână veritabilă costă

fl. 4.80 calitatea obișnuită.

fl. 7.75 calitatea fină.

fl. 10.50 calitatea cea mai fină.

fl. 12.40 calitatea suprafină.

Mai departe suntu de căpătăt în cea mai mare alegere Kamngarne țesute cu firicele de mătase, stofe pentru pardesiu, păsă (Loden) pentru vinători și turiști, peruvian și toșingù pentru haine de salonu, postavuri pentru uniforme de amploti, stofe de spălatu din ață pentru bărbăți și copii, stofe veritabile de pichetu pentru gilete, etc. etc.

Pentru marfa bună, liferația esactă și întocmai după mostre se garantăză.

Mostre gratis și franco.

40—1

Bursa din Bucuresci din 19 Febr.

Valori	%	SECUMP
Rentă română perpetuă 1875	5 ⁰ / ₁₀	99.3/4
Rentă română amortisabilă	5 ⁰ / ₁₀	98.1/4
dtto	4 ⁰ / ₁₀	83.80
Rentă rom (rurale convertite)	6 ⁰ / ₁₀	102.—
Oblig. de statu C. F. Române	6 ⁰ / ₁₀	—
idem	5 ⁰ / ₁₀	—
Imprumutul Openheim 1866	5 ⁰ / ₁₀	—
Imprumutul Oraș. Bucuresci	5 ⁰ / ₁₀	89.—
idem	5 ⁰ / ₁₀	—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—
Credit fonciaru ruralu	7 ⁰ / ₁₀	102.3/4
idem	5 ⁰ / ₁₀	97.1/4
Credit Fone. Urb. din Bucuresci	7 ⁰ / ₁₀	102.3/4
idem	6 ⁰ / ₁₀	101.—
idem	5 ⁰ / ₁₀	99.3/4
Credit Fone. Urban din Iași	5 ⁰ / ₁₀	80.1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	250.—
V. N.	—	—
Banca Națion. ult. div. 73.35	500	1154.—
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	—
Naționala de asig. ult. div. 18 lei	200	—
Banca Rom. ult. div. fr. 10	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	250	—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 27.50	250	—
Soc. Rom. de Hârtie ult. div.	100	—
Soc. de Reas. ult. div. 101. aur	200	—
Națion. de Asig. ult. div. 128.35	—	—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—
Agio în Bursa	—	—95
Rubla de hârtie	—	—
Banca Națion. a României	—	—
Seompt.	6 ¹ / ₂	—
Avansuri pe efecte	7 ¹ / ₂	—
Avansuri pe Lingouri	7 ⁰ / ₁₀	—

Mare depositu din fabricatele lui Schroll.

Cu prețurile originale ale fabricei

Ne luămù voia a face atente pe onor. Dòmne din orașu și împrejurime, că ținemù necontentitù unu mare depositu din fabricatele lui Schroll, precum: **Chifon** în tôte calitățile și lățimile, **Creton prima** pentru cearsafuri (lepedeie) de plapomă în lățime de 156, 175 și 200 cm. — **Creas** (Wassertuch) în lățime de 68, 74, 78, 88, 97, 117, 156 și 175 cm. din tôte calitățile. — **Domesticu prima** pentru cearsafuri (lepedeie) de patu în lățime de 117, 156, 176, 200 și 228 cm. — **Țesături de Boemia** (Riesengebirgs-Weben) în tôte calitățile și lățimile, etc. cu prețurile originale ale fabricei.

Invitândù pe onor. noștri mușterii pentru procurarea celoru de lipsă, sennămù

Cu înaltă stință

M. Eisenstein și fii

Brașovù, piațã No. 90.

254,3—3

Mare depositu din fabricatele lui Schroll.

Preparatele antiseptice

ale lui

Dr. GUST

pentru ingrijirea dinților și a gurei au unu efectù escelentù, curățitorù, conservatorù și întăritorù asupra organelorù gurei.

Aceste preparate conținù afară de cele mai bune materii tolosite până acuma spre acestù scopù, și **noue mijloce cu unu efectù însemnatù antisepticù**, adecã care împedecã stricarea sêu putredirea dinților, precum și înbolnăvirea gingiiloru.

1 flaconù cu apă de gură à 50 cr. și à 1 fl.

suficientă pentru mai multe sêptemâni.

1 cutioră cu prafu de dinți à 25 cr. și à 50 cr.

1 borcanelu cu pastă de dinți à 40 cr.

Depositulu principalu la FRIEDRICH STENNER, farmacia la „LEULU DE AURU“ în Brașovù.

66

Inchiriare prin oferte

Localulu cu grădina de pe proprietatea școlei de statù în Brașovù, Strada Căldărariloru, se inchiriază prin oferte pe timpù de 2 ani.

Ofertele inchisa suntu a se trimite până la 25 Februarie a. c. directorulu școliloru de statù, dela care se potù lua informaționi în privința condițiuniloru.

Curatoriulu

școliloru de statù.

256,3—3

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potù cumpêra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciurcu.